

Interveniëren in criminele families (2020)

A. Boer, R. Ceulen, H. Moors, T. Spapens (EMMA i.s.m. Tilburg University)
Politiewetenschap 94A

Thema: 1.1 Georganiseerde criminaliteit

Doelstelling

Het uitvoeren van een inventarisatie en analyse van interventies en werkwijzen die worden en werden toegepast om de illegale en ondermijnende activiteiten van criminele familienetwerken te frustreren en/of te neutraliseren. Hierbij wordt aandacht geschonken aan preventieve en repressieve maatregelen en uitvoeringspraktijken maar ook aan niet- of post-strafrechtelijke aanpakken, zoals interventies op het gebied van psychosociale begeleiding, schuldsanering en gezinsreclassering.

Onderzoeksvragen

Welke integrale, systeemgerichte strategieën en interventies worden toegepast om het negatieve gedrag van criminele families te normaliseren en de intergenerationele overdracht in deze families te doorbreken? En wat zijn daarvan de succes- en faalfactoren?

Methoden van onderzoek

- Uitgebreid literatuuronderzoek;
- Interviews met 80 Nederlandse professionals over casuïstiek waarin instanties in gemeenten actief zijn in het uitvoeren van interventies op criminele families;
- Twee korte, verkennende bezoeken afgelegd aan het Verenigd Koninkrijk en Zweden

Samenvatting

Dit rapport richt zich op de huidige aanpak van criminele families en is een vervolg op *Criminele families in Brabant* (2017).

In het analysekader wordt een onderscheid gemaakt in drie interventievormen: preventie door hulpverlening; repressie via verstoring; en weerbaarheid van de professionele omgeving. In de literatuurstudie wordt een overzicht gegeven van aanpakken met een integrale en systeemgerichte benadering. Geheel overziend blijkt dat al deze aanpakken gericht zijn op het behalen van (een combinatie van) drie doelen: (i) het doorbreken van intergenerationele overdracht van criminaliteit of het openbreken van gesloten leefgemeenschappen waarin aantoonbaar sprake is van criminaliteit; (ii) het voorkomen en/of verminderen van de negatieve effecten van multiproblematiek in gezinnen waar ouders en/of kinderen crimineel actief zijn; en (iii) het versterken van de weerbaarheid van de directe sociale en fysieke omgeving via systeemgerichte interventies. Het rapport laat zien dat de bestudeerde interventies vooral 'werken' wanneer ze laagdrempelig aansluiten bij gezinnen en er bij de gezinnen zelf de motivatie ontstaat om te veranderen en problemen op een andere wijze op te lossen.

De bestudeerde casuïstiek uit Nederland laat zien dat de kern van alle lopende aanpakken een integrale samenwerking is, of op zijn minst het streven. Belangrijk daarin is het versterken van de informatiepositie van alle betrokken partijen. Daar ligt een knelpunt: het delen van persoonsgegevens tussen verschillende instanties vergt veel aandacht en afspraken. Een helder geformuleerde doelstelling en een bijpassende keuze voor gezinnen en personen helpt hierin. Ook van belang is het bijeenbrengen van de verschillende werelden: de politie en justitie enerzijds, de zorg, ondersteuning en hulpverlening anderzijds. Dat betekent niet dat de werelden van repressie en interventies op elkaar moeten lijken, zolang deze beide binnen een familieaanpak tot hun recht komen. Logisch is dat politie en justitie een leidende rol hebben in de aanpak, bijvoorbeeld door een centrale projectleider aan te stellen die als spil fungeert tussen de uiteenlopende instanties, actoren en subjecten. Vanzelfsprekend is bestuurlijke agendering van een familiegerichte aanpak voorwaardelijk

voor succes. De onderzoekers besluiten met de constatering dat het buitengewoon ingewikkeld is om met harde cijfers aan te tonen dat een integrale, systeemgerichte aanpak generatie-effecten in criminele families weet te voorkomen. Wel is duidelijk dat preventieve interventies zonder aandacht voor gezins- en familieprocessen geen effect sorteren; en dat met wat creativiteit en durf om over beleidsmatige grenzen heen te werken, nog een wereld valt te winnen.